

**Uunga siunnersuut: Utoqqaat illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xxx
2019-imeersoq.**

Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoq

pillugu

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini makku ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Mala Høy Kúko, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Stine Egede, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Karl Kristian-Kruse, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Malene Vahl Rasmussen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Aqqa Samuelsen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqtigiit

UKA2019-mi ulloq 2. oktober 2019-imi siullermeerinerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Utoqqaat Illersuisuata naalakkersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaanut sinaakkusiinissaq inatsisissatut siunnersuummi matumani Naalakkersuisut kissaatigaat. Inatsisissatut siunnersuut ulloq 1. Januar 2020-imi atuutilissasoq siunnersuutigineqarpoq. Utoqqaat Illersuisoqalernissaat pillugu inatsisissatut siunnersuut utoqqaat atugaasa inuiaqatigiinnilu soqutigisat siuarsarneqarnissaannik siunertaqarpoq. Saqqummiussisummi allassimavoq, Utoqqaat Illersuisuannik pilersitsinissaq Naalakkersuisut ataatsimut utoqqarnut politikkissamut atatillugu suliaqarnerattut naalakkersuisooqatigiillu anguniagaasa ilaattut isigineqassasoq. Illersuisunut pilersinneqareersimasunut Meeqqat Illersuisuannut aamma Innarluutillit Illersuisuannut sanilliullugu Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanneersunik aaqqiineq aallaaveqartussaana pineqanngimmat ilanngullugu erseqqissarneqarpoq. Utoqqaat Illersuisuata naalakkersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaa nukittuumik inissisimalluni annertuumillu paasisimasaqarnissaa pingaartinneqartorujussuuvoq. Utoqqaat Illersuisuata soqutigisaqartullu allat utoqqaat atugaat pillugit aammalu suliniutinik nutaanik kiisalu utoqqaat atugaat pillugit siunnersuillunilu ilitsersuisarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

2. Siunnersuut Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Inatsisissatut siunnersuutip ulloq 2. oktober 2019-imi siullermeerneqarnerata kingorna partiit tamarmik immikkoortoq ataatsimiititaliamut suliaassanngortippaat, tamatumunngalu atatillugu utoqqaat atugarisaat pillugit suliniuteqarnissaq pisariaqartoq aammalu inuiaqatigiinni utoqqaat soqutigisaasa isumagineqarnissaat pisariaqartoq annertuumik tapersersorneqarpoq.

Inatsisissatut siunnersuutip imarisaanut tunngatillugu ajornartorsiutit assigiinngitsut siullermeerinninnermi qaqqineqarput, pingaartumillu Utoqqaat Illersuisuata sulinermini Naalackersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaa eqqartorneqarpoq.

3. Tusarniaanermi akissutit

Tusarniaanermi akissutigineqartut inatsisissatut siunnersuummut ilanngunneqarput, tamannalu Inatsisartut siulittaasoqarfiata iluserisassatut piunasaqaataanut naapertuuppoq.

Piffissami 8. aprilimiit 13. majimut 2019 siunnersuut tusarniutigineqarsimavoq. Tamatuma saniatigut siunnersuut tusarniaavimmi www.naalackersuisut.gl-imi tamanut tusarniutigineqarpoq ilanngullugu.

Nammineq suliffeqarfimmik aallartinnermi misilittakkat tunngavigalugit Meeqqat Illersuisuat Innarluutillillu Illersuisuat tusarniaanermi akissuteqaatinik naleqquttunik tunniussaqaarsimasut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Utoqqaat atugaasa pitsanngorsarneqarnissaannut aalajangersimasumik suliniuteqartoqalernera utoqqaallu oqaaseqartartoqalernissaannut periarfissaqalerneq taakku tamarmik pitsaasutut isumaqarfigaat. Taamaattoq Innarluutillit Illersuisuata oqaatsip “illersuisoq” pillugu oqaaseqaataa ataatsimiititaliamit erseqqissarneqarnissaa kissaatigineqarpoq, tassa, Innarluutillit Illersuisuat isumaqarmat illersuisutut aqqissuussinerni atuutereersuni “atorunnaariartorneqartoq”.

Naalagaaffiit Peqatigiit Europarådilu utoqqaat pisinnaatitaaffii pingaartillugit nalunaarummik ilusilersuisut Meeqqat Illersuisuata tusarniaanermut akissuteqaammi erseqqissaatigaa. Utoqqaat Illersuisuannik pilersitsiniarnermut atatillugu suliaq pineqartoq attuumassuteqarluinnartut Meeqqat Illersuisuata isigaa.

Utoqqaat Illersuisuat Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup allaffeqarfianut inissinniarneqarnera pillugu siunnersuut IMAK-p aamma Meeqqat Illersuisuata ajornartorsiutit isumaqarfigigaa ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Tamanna Utoqqaat Illersuisuata naalackersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaanut tuungatillugu ernumalernermik pissuteqarpoq, Pariisimilu Tunngavinnut akerliusoq Meeqqat Illersuisuanit aamma Innarluutillit Illersuisuanit eqqumaffigeqquneqarpoq.

Utoqqaat Illersuisuata aamma Innarluutillit Illersuisuata ataatsimut allatseqarfeqarnissaat IMAK-p aamma Meeqqat Illersuisuata siunnersuutigaat. Taama eqqarsaateqarneq Innarluutillit Illersuisuata nammineq erseqqissaaneranut attuumassuteqarluinnarpoq, tassa Utoqqaat Illersuisuat aamma Innarluutillit Illersuisuat assigiimmik unammilligassarpassuaqarmata.

Tusarniaanermi illuatungeriit apeqqutaannut oqaaseqaataannullu Naalackersuisut akissuteqaatiminni isummerfigisimangikkaat ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Tusarniaanermi akissuteqartarnermi siunertarineqartarpoq inatsisissatut siunnersuummut atatillugu tusarniaaffigineqartut maluginiarsimasaat Naalackersuisunit isummerfigineqartarnissaat. Tusarniaanermi akissutigineqartartut ataasiakkaarlugit ileqquusumillu akissuteqaatit atornagit Naalackersuisut piffissaqarluarlutik oqaaseqarfigisassagaat ataatsimiititaliamit pingaartinneqarpoq.

Tusarniaaffigineqartut arlallit erseqqissaatigaat, piffissap toqqagaaffiup sivisussusaa ukiunik sisamanik sivisussuseqartariaqartoq siunnersuutigineqartut ukiut pingasuunatik. Taamaaliornikkut sulinerup ataavartuunissaa qulakkeerneqassaaq, ilisimasallu annaaneqarsinnaanerisa annikillisinneqarnissaa qulakkeerneqarluni. UKA2019-imut atatillugu Meeqqat Illersuisuata toqqagaasarnerata sivitsorneqarnissaa siunertaralugu inatsisissatut siunnersuummik Naalackersuisut saqqummiussaqaqarput, taamaaliornikkut piffissaq

toqqagaaffiusoq ukiunik pingasuniit sisamanut sivitsorneqassalluni. Utoqqaat Illersuisuannik toqqaasarnerup ukiunik pingasunik sivisussuseqartussat siunnersuutigineqarnera ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Utoqqaat Illersuisoqalernissaannik aaqqissuussineq Meeqqat Illersuisuata aaqqissugaaneramik tunngaveqarmat ataatsimiititaliamit naleqquttuosorineqarpoq Utoqqaat Illersuisuata piffissaq toqqagaaffia aamma ukiunik sisamanik sivisussuseqassappat.

4. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnera

Aallarniutigalugu oqaatigineqassaaq siunnersuummik matuminnga ataatsimiititaliap suliarinninnermini nalunaarusiamik ”Ældre mennesker liv og helbred i Grønland”¹-mik (Kalaallit Nunaanni utoqqaat inuunerat peqqissusaallu) taaguutilimmik qanittumi saqqummersinneqartussamat atatillugu Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisumik paasissutissiiffiusumik ataatsimeeqateqarmat. Nalunaarusiaq Statens Institut for Folkesundhed-mit saqqummersinneqarpoq, ilisimatusarnermi ineriartormilulu suliniutinik suliaqartartunik suleqatigiiffinni pingasuusuni Arktisk Aldring (AgeArc)-mi ilisimatusartunit allanneqarsimasoq. Nalunaarusiami utoqqaat nunatsinni inuunerat, atugaat peqqissusaallu pillugit allaaserinnittoqarpoq, siunissami utoqqarnut tunngasuni pilersaarusiornermi eqqumaffigisassanik inerineqartartussa. Tamatumunnga atatillugu immikkoortut akuutitsineq paasissutissiisarnerlu Utoqqaat Illersuisuata siunissami suliassanut attuumassuteqartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

5. Apeqquteqaatit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnerminut atugassaminik apeqqutit arlallit akeqqullugit Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisumut qinnutigaa. Ataatsimiititaliap apeqquteqaataasa assilineri Naalakkersuisullu akissuteqaatai isumaliutissiisummut matumunnga ilanngussatut 1, 2, 3 aamma 4-tut ilanngunneqarput.

Inatsisissatut siunnersuut akuerineqassappat Utoqqaat Illersuisuata suliassai sumut killeqarnersut qanorlu paasineqassanersut ataatsimiititaliap apeqquteqaarnermigut paasisaqarfigerusussimagaluarpa. Taamaattumik apeqqutigineqarpoq utoqqarnut tunngatillugu inunnut ataasiakkaanut siunnersuinerup aamma utoqqarnut tamanut pitsaasumik siunnersuinerup ilitersuinerullu ersarissuunissaat tikikkuminartuunissaallu qulakkeerneqarnissaa pillugu siunnersuinermi ilitersuinermilu immikkoortinneqarsinnaasariaqarput. Naalakkersuisut akissuteqaataanni allassimavoq, Utoqqaat Illersuisuat siunnersuineq ilitersuinerlu isumagisassagai oqartusanullu attuumassuteqartunut innersuussisartussaasoq. Peqatigisaanilli suliassani aalajangernsimasuni siunnersuinermi sullissinermilu kommunit aamma akisussaapput, akerlianik Utoqqaat Illersuisuata suliassai nalinginnaasususaallutik.

Taamaattumik ”suliassat nalinginnaasut” nassuiarneqarnissaa pillugu ataatsimiititaliap Naalakkersuisut qinnuigai. Akissuteqaammik matumani allassimavoq, pissutsinut nalinginnaasunut assersuutigalugu utoqqaat ineqarnerannut tunngasut utoqqaat peqqinnartumik inuuneqarusunnerannut paaqqutarineqarnerisalu pitsaasuunissaanut tunngassuteqartunut Utoqqaat Illersuisuat oqaaseqartartuussasoq.

¹ https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2019/aeldre_menneskers_liv_og_helbred_i_groenland

Kalaallit Nunaanni utoqqaat atugaannut tunngatillugu utoqqarnut siunnersorneqarnissamik ilitsersorneqarnissamillu pisariaqartitsisunut ikiuinissamut allatut aaqqiisoqarsinnaanera pillugu ataatsimiititaliamit aamma qulaajarniarneqarsimagaluarpoq. Taamaaliornikkut Utoqqaat Illersuisuata isumagalugit suliaasaatut naatsorsuutigineqartut utoqqarnut siunnersortimik allamilluunniit tassunga assingusumit nuna tamakkerlugu suliaqartumit inuiaqatigiinnilu utoqqaat soqutigisaannik isumagineqarsinnaanersut pillugu Naalackersuisut ataatsimiititaliamit apeqquteqarfigineqarput. Akissuteqaat ima allassimasoq issuarneqarpoq:

”Siumut, Atassut, Nunatta Qitornai, Inuit Ataqatigiit aamma Demokraatit 2019-imut aningaasanut inatsisissap isumaqatigiissutigineqarnerani tulliullugu taaneqartog isumaqatigiissutigaat: ”Aammattaaq utoqqaat oqaaseqartuannik 2020-imit pilersitsinissamik aningaasaliinedqarpoq, tassani naatsorsuutigalugu 2019-imi pisariaqartumik inatsisissatut tunngavissaq pilersinneqassasoq”. Isumaqatigiissut taanna tunngavigalugu 0,8 mio. kr-it immikkoortinneqarput. Killiliussat taakku aallaavigalugit Naalackersuisut sulipput, taamaammallu iluseq alla ilutsinilluunniit allat, aningaasanut killiliussat isumaqatigiissutigineqartut iluanni naammassineqarsinnaanngitsut, eqqarsaatigisimanagit”.

Aningaasaliissutigineqartut iluini illersuisoqarnermut aaqqiissutaasinnaasut allat eqqarsaatigineqarsimannngitsut ataatsimiititaliap paasivaa.

5.1 Utoqqaat pillugit Siunnersuisoqatigiit aamma utoqqaat kattuffii

Ataatsimiititaliap innersuussutigaa Nuuk Ugeavisimi nr. 44-mi, 30. oktoberimi saqqummersumi ilanngunneqarsimasoq. Ataatsimiititaliallu tulliuttuni naatsumik allaaserissavaa aammalu Utoqqaat Siunnersuisoqatigiivisa Utoqqaat Illersuisuannut suut naatsorsuutiginerai nassuiassallugit.

Kiisami Utoqqaat Illersuisoqalerniarunarmata nuannaarutigalugu peqatigisaanillu ilisimatitsissutigalugu kommunit utoqqaat pisinnaatitaaffiunik ikiorsiisanninnerat pillugu pisortat sullissinerat pillugu naammagittaalliuutigerusukkalarlugit qanorli iliornissartik nalullugu utoqqarnit akuttunngitsumik saaffigineqartarlutik Kommuneqarfik Sermersuumi Utoqqaat Siunnersuisoqatigiit siulittaasuata oqaatigaa. Aammattaaq Utoqqaat Siunnersuisoqatigiivisa erseqqissaatigissavaat, Kommuneqarfik Sermersuumi ataasiinnarmik Utoqqaat Siunnersuisoqatigeeqarmat ilisimatitsissutigaluguli sinerissami utoqqaqarmat tusaaneqarneq ajortunik. Aammattaaq siulittaasup ilisimatitsissutigaa utoqqaat sanngiitsut amerliartormata kissaatigalugulu pisortanit utoqqaat atugarisaat eqqumaffigineqarnerusariaqartut.

6. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummut oqaaseqaatini nalinginnaasuni allaaserineqarput. Tassani allassimavoq, Utoqqaat Illersuisoqarfiat Nunatta Karsianit tapiissuteqarnikkut aningaasalersorneqassasoq, tassa ukiumut 0.8 mio. kr.-t aalajangerneqarsimallutik.

Illersuisunut marluusunut (Innarluutillit Illersuisuannut) 3,5 mio. kr-t aamma (Meeqqat Illersuisuannut) 6 mio. kr.-t immikkoortinneqartartut ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq².

² FFL2020 hovedkonto 30.14.31

Utoqqaat Illersuisuannut 0,8 mio. kr.-inik aningaasatigut atugassaqaartitsineq Utoqqaat Illersuisuata periarfissaanik annertuumik killiliisutut ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq. Soorlu assersuutigalugu Utoqqaat Illersuisuata sulinerminut atatillugu angalasarnissaa naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Missingersuutit saqqummiunneqartut aallaavigalugit assersuutigalugu Nuup avataani utoqqaat tikeraarneqartarnissaannut angalasinnaanerit annertuumik killilerneqarnissaat ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq.

7. Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai

Naak Utoqqaat Illersuisuat pisortaqaarfimmut attuumassuteqartumut suliaq aalajangersimasoq pillugu saaffiginninnissaq innersuussinnaagaluaraa Utoqqaat Illersuisuata suliassaqaarfimmi iluani ingerlassinnaagaluaraa utoqqaat aalajangersimasumik sullinneqarnissaq ujartortaraat ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq.

Utoqqaat Illersuisoqarfiannik pilersitsinermi nammineq allatseqarfeqarnissaa pitsaanerpaassasoq ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq. Peqatigisaanilli tamatumap pilersinneqarsinnaaneranut aningaasaliissutigineqartut iluini periarfissaqaanngitsoq ataatsimiititaliamit ilisimaneqarpoq. Utoqqaat Illersuisuannit allaanerusumik aaqqiissuteqartoqarnissaa eqqarsaatigineqarsimanngitsoq aamma ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq.

Utoqqaat Illersuisuannik assigisaanilluunniit aaqqiinikkut nuna tamakkerlugu utoqqaat siunnersorneqarnissamut ilitersorneqarnissamillu pisariaqaartitsinerat taamatuttaaq tapersorneqartariaqartoq matumani ataatsimiititaliamit aaqqiissutissatut isumaqaarfigneqarpoq. Matumani oqartussat aammalu inuiaqatigiinni utoqqarnut oqaaseqartartutut suliassanut tunngatillugu aammalu utoqqarnut tunngatillugu ataatsimut inatsisinik ilisimasaqarluarnissaq pingaaruteqarluni. Tamatumalu saniatigut Kalaallit Nunaanni inunnut ataasiakkaanut eqimattakkaanullu ilitersuinermi siunnersuinermilu ikiuussinnaasariaqarluni. Taamatut atorfeqarneq ukiumut AC-mik suliaqartup akissarsiaasa nalinginik naleqassasoq ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq.

Allattoqarfiup Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmi inissisimanissaata malunniutai pillugit ukiut marluk qaangiunneranni nalilersorneqarnissaat pillugu allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Siumumeersut aamma Inuit Ataqatigiinneersut Naalakkersuisunut **kaammattuutigaat**.

8. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut kaammattuutigisaannut naapertuuttumik Naalakkersuisut allannguutissatut saqqummiussippata Inatsisissatut siunnersuut ilusimisut iluseqartillugu akuerineqassasoq ataatsimiititaliami amerlanerusuteqartut Siumumeersut aamma Inuit Ataqatigiinneersut inassutigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartut Demokraatit siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaat. Demokraatit isumaqarput utoqqaat atugaat, assersuutigalugu kommuninut toqqaannartumik paaqqutarinninnermi isumassorneqarnissamillu pisariaqaartitsisunut amerlanerusunik aningaasaliineq iluaqutaanerussasoq, taamaalilluni pitsaanerusumik utoqqalinissaq tunngavissinneqarsinnaanerussammat. Demokraatit isumaqarput utoqqaat naammaginartumik ikiorneqartarnissaannut sulisunik ilinniarsimasut qaffassaanissamut nukiit atorineqassasut. Utoqqat paaqqutarineqarnissaat isumassorneqarnissaallu pitsaanerusoq

14.11.2019

UKA2019/146

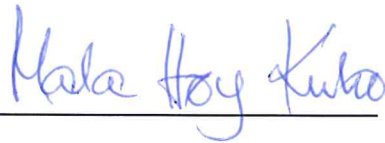
pilersinneqartariaqarpoq
pilersitsinerminggaanit.

malunnaatinik

passusisarfirmik

allaffissornermik

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiissumilu allassimasunut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Mala Høy Kúko
Siulittaasoq
Siumut

Stine Egede
Siulittaasup tullia
Inuit Ataatigiit

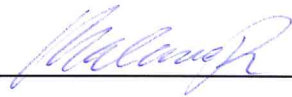
Anna Wangenheim
Demokraatit

Aqqa Samuelsen
Inuit Ataatigiit

Karl- Kristian Kruse
Siumut

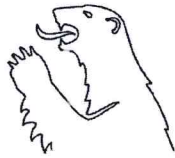

Malene Vahl Rasmussen
Demokraatit

Mikivuk Thomassen
Inuit Ataatigiit

INATSISARTUT

Bilag 1

Peqqissutsimut, isumaginninnermut Inatsisinillu
Atuutsitsinermut Naalakkersuisoq

Ulloq: 03-10-2019

J.nr.: 01.38.01.03-00118

Utoqqaat Illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaat UKA2019/146-mut tunngatillugu allakkatigut apeqquteqaatit

UKA 2019/146-p siullermeerneqarneranut atatillugu siunnersuut ataatsimiititaliamut suliarineqartussanngorlugu innersuunneqarpoq. Ilaatigut siunnersuutigineqartup siunertaa pillugu apeqqutinik arlalinnik nassiussinissani pisariaqartillugu ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Nunatsinni illersuisooreersut akерlianik siunnersuut Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaannik tunngaveqanngitsoq oqaaseqaatini aallarniutigalugu nassuiarneqarpoq. Akerlianik Oqaaseqartartut marluusut aqqissugaanerat Utoqqaat Illersuisuat pillugu inatsisissap ilusilersorneqarnerani isumassarsiorfigineqarsimapput. Aqqissuussinernut taakkununga marlunnut ersarissoq tassaavoq naalakkersuinikkut attuumassuteqannginnissaq, siunnersuummi matumani aamma siunertaasoq.

Apeqqutit ataaniittut Naalakkersuisut akissuteqarfigissagaat ataatsimiititaliamit qinnutigineqarpoq:

Naalakkersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginneq:

§ 2, imm. 2 oqaaseqaatini allassimavoq utoqqaat illersuisoqarfianut naalakkersuinikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaq naatsorsuutigilluinnarneqartoq. Peqatigisaanik ima allassimasoqarpoq:

" Utoqqaat illersuisuannik politikikkut attuumassuteqanngitsumik erseqqissumik pisinnaatitaaffilerneqartumik siamasissumillu ilisimasaqartumik pilersitsinissaq siunertaavoq. Siamasissumik ilisimasaqarneq, Utoqqaat illersuisuata isumaginninnermut aqutsisoqarfimmi ilisimasaqarnemik pisariaqartumik naatsorsuutigineqartumik qulakkeerinnissinnaasumi allattoqarfeqarneratigut qulakkeerneqassaaq.."

1. Ilinniakkat tunngavigalugit ilisimasat ilisimasallu atorneqartartut Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfiup ataani inissisimasup Isumaginninnikkut Aqutsisoqarfiup ataani inissisimassappata arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnerup qanoq ililluni naalakkersuinikkut qulakkeerneqarnissaa Naalakkersuisunit nassuiaatigeqquneqarpoq?

2. Utoqqarnut tunngasut suliassat suliniutillu naalakkersuinikkut attuumassuteqartunut Utoqqaat Illersuisuat Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmiit suliakkerneqarsinnaava aamma pisortat oqartussaaffiitut isornartorsiuisinnaanermut Utoqqaat Oqaaseqartartuata isummersinnaanera qanoq qulakkeerniarneqarpa?

Utoqqaat Illersuisuata suliassai:

Siunnersuummi nalinginnaasumik oqaaseqaatini ima allassimasoqarpoq:

"Utoqqaat illersuisuat utoqqarnut atugassarititat pillugit utoqqarnut allanullu soqutigisaqaaqatigiinnut siunnersuisinnaallunilu ilitsersuisinnaavoq"

aamma

"Pisinnaatitaaffinnut tunngatillugu utoqqaat atugaannut tunngatillugu ersarissumik ajornanngitsumillu pitsaassusilimmik siunnersorneqartarnissaat ilitsersorneqartarnissaallu qulakkiissallugu Utoqqaat illersuisuata suliassarivaa".

Qulaani taaneqartoq ataatsimiititaliamit ima paasineqarpoq, **ataasiakkaanik siunnersuinerit** aamma **utoqqarnut tamanut ilitsersuisarnernik siunnersuisarnernillu pitsaasumik** ersarissuunissaata pisariitsuunissaatalu immikkoortinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaat pineqartoq. Tamanna tunngavigalugu tusarniutigineqartumi ima allassimasoqarpoq, "Utoqqaat Illersuisuattut" taaguut pinnagu siunnersuutigineqartoq "Utoqqarnut Siunnersorti" imaluunniit "Utoqqaat siunnersuisuat" atorneqasassasut.

3. Utoqqarnut ataasiakkaat pisariaqartitaat utoqqarnullu tamanut tunngatillugu Utoqqaat Oqaaseqartartuata suliassai sukumiisumik itisilerneqaqqullugit Naalakkersuisoq qinnuigineqarpoq.
  - a. Suliassanut makku Utoqqaat Siunnersortaannit, Utoqqaat siunnersuisuannit assingusumilluunniit pitsaanerusumik isumagineqarsinnaaneri pillugu Naalakkersuisoq isummeqquneqarpoq ?

Utoqqaat pisinnaatitaaffii:

Tusarniutigineqartumi akissutigineqartoq ilanngussaq 1-imi ima allassimasoqarnera ataatsimiititaliamit eqqumaffigeqquneqarpoq:

"Kisiannili ilisimaneqartutut Utoqqaat Illersuisoqarfiannik pilersitsinissaq inuit tunngaviusumik pisinnaatitaaffiitigut FN-imi isumaqatigiisummik peqanngilaq. Institut for Menneskerettigheder naapertorlugu FN aamma Europarådet maannakkorpiaq nalunaarutininik suliaqarput, utoqqaat pisinnaatitaaffiininik ukkatarinnilersitsisussanik, kiisalu utoqqaat inuttut pisinnaatitaaffiininik sapinngisamik pitsaanerpaamik qulakkeerinnittussanik naalagaaffinnut qitiusumik tunngavinnik innersuussutinillu tikkuaallutik."

Tusarniaanermi akissutigineqartoq ilanngunneqarsimanngitsoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq, tamanna pillugu itisiliissutaasumik Naalakkersuisoq oqaaseqaatissaqarpa:

4. "Utoqqaat inuttut pisinaatitaaffeqarnerat" Naalakkersuisut qanoq nassuiarsinnaavaat aammalu tunngaviusumik inuttut pisinnaatitaaffiit suna immikkoorutigaat?
5. Utoqqaat Illersuisuata sulinermini ilisimasatigut sunik allaffissornikkut ingerlatsinermit suut tunngavigisassatut aalajangersameqassappat?

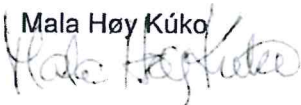
Naalakkersuisut kalaallisut danskisullu akissuteqaatissaa ataatsimiititaliamit qilanaarinqarpoq. Akissuteqaat qarasaasiakkut uunga ina@ina.gl -imut assilinera ataatsimiititaliap allattaanut mika@ina.gl -imut aamma lobd@ina.gl -imut nassuteqquneqarpoq.

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap

sinnerlugu

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Mala Høy Kúko

Ataatsimiititaliap siulittaasua

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq

Utoqqaat Illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaat imm. UKA2019/146- imut tunngatillugu apeqqutinut akissutit

15-10-2019
 Sags nr. 2019 - 5933
 Akt. id. 11827391

Imm. 146/UKA2019-ip Utoqqaat illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutip suliarineqarneranut atatillugu Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq apeqqutinik arlalinnik nassiusaqarsimavoq, taakkulu matumuuna akineqarput:

Postboks 260
 3900 Nuuk
 Tlf. (+299) 34 50 00
 Fax (+299) 34 66 66
 E-mail: lian@nanoq.gl
 www.naalakkersuisut.gl

1. **Ilinniakkat tunngavigalugit ilisimasat ilisimasallu atorneqartartut Isumaginninnermut Inatsisinullu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfiup ataani inissisimasup Isumaginninnikkut Aqutsisoqarfiup ataani inissisimassappata arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnerup qanoq ililluni naalakkersuinikkut qulakkeerpeqarnissaa Naalakkersuisunit nassuiaatigeqquneqarpoq?**

Utoqqaat illersuisuat politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngilaq aamma isumaginninnermut aqutsisoqarfiup immikkoortortaatus inissisimangilaq. Utoqqaat illersuisuata noqqaassuteqarneratigut sullinneqarnissaata imaluunniit ikiorneqarnisaata suliarineqarnissaa isumaginninnermik aqutsisoqarfiup qulakkiissavaa.

2. **Utoqqarnut tunngasut suliassat suliniutillu naalakkersuinikkut attuumassuteqartunut Utoqqaat Illersuisuat Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmiit suliakkerneqarsinnaava aamma pisortat oqartussaaffiitut isornartorsiuisinnaanermut Utoqqaat Oqaaseqartartuata isummersinnaanera qanoq qulakkeerniarneqarpa?**

Naamik, utoqqarnut suliassaqarfik pillugu isumaginninnermut aqutsisoqarfiup Utoqqaat illersuisuat politikkimut tunngasuteqartunik suliniutinillu allanik suliakkersinnaangilaa.

Siunnersuummi § 8, imm. 1-p malitsigisaanik Utoqqaat illersuisuata suliagarfiinut pissutsit attuumassuseqartut pillugit Utoqqaat illersuisuat killilersorneqarnani oqaaseqarsinnaavoq, aamma tassaniippoq Utoqqaat illersuisuata isornartorsiulluni oqaaseqarsinnaatitaanera.

3. Utoqqarnut ataasiakkaat pisariaqartitaat utoqqarnullu tamanut tunngatillugu Utoqqaat Oqaaseqartartuata suliassai sukumiisumik Itisilerneqaqqullugit Naalackersuisoq qinnuigineqarpoq.

Utoqqarnut ataasiakkaanut naleqqiullugu Utoqqaat illersuisuata suliassai tassaassapput siunnersuinerit ilitsersuinerillu, matumani oqartussaasunut, suliffeqarfinnut naammagittaalliuuteqartarfinnullu naleqquttunut innersuussinerit ilanngullugit. Nalinginnaasumik utoqqarnut ataatsimoortunut naleqqiullugu Utoqqaat illersuisuata suliassarai oqalliffinni naleqquttuni utoqqaat soqutigisaannik sinniisuuneq, suut qanoq iliuuseqarfisariaqarnersut pillugit suliassaqarfimmi unammilligassat pillugit politikerinut ilisimatitsineq, kiisalu utoqqarnut iluaqutaasumik oqaaseqaateqartarneq.

a. Suliassanut makku Utoqqaat Siunnersortaannit, Utoqqaat siunnersuisuannit assingusumilluunniit pitsaannerusumik isumagineqarsinnaaneri pillugu Naalackersuisoq isummeqquneqarpoq ?

Suliani aalajangersimasuni siunnersuineq sullissinerlu kommunit akisussaaffigivaat. Utoqqaat illersuisuata suliassai kikkunnut tamanut atuutissapput. Nalinginnaasumik utoqqarnut siunnersortit, utoqqarnut isumaginninnermut siunnersortit assigisaasalu suliaat Utoqqaat illersuisuata suliarissanngilai.

4. "Utoqqaat inuttut pisinaatitaaffeqarnerat" Naalackersuisut qanoq nassuiarsinnaavaat aammalu tunngaviusumik inuttut pisinnaatitaaffiit suna immikkoorutigaa?

Utoqqaat inuttut pisinnaatitaaffii tunngaviusumik inuttut pisinnaatitaaffiit allaanerunngillat.

5. Utoqqaat Illersuisuata sulinermini ilisimasatigut sunik allaffissornikkut ingerlatsinermini suut tunngavigisassatut aalajangersarneqassappat?

Sulianut tunngasumik immikkut ittumik innersuussutit Utoqqaat illersuisuata aalaavigissanngilai, tassami Utoqqaat Illersuisuata sulianik aalajangersimasunik sullissinissaa imaluunniit aalajangiisarnissaa siunertarineqanngilaq.

Inuit Innarluutillit illersuisuannut Meeqqallu illersuisuannut pisortat ingerlatsivianni ileqqorissaarnermik malinninnissamut malittarisassat aamma Utoqqaat Illersuisuata malittussaavai, siunnersuutillu § 10-a malillugu pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni tunngaviit Utoqqaat illersuisuannut atuutissapput, tassami suliffeqarfik arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsoq uani pineqarmat.

Oqaasertaliussat Inuit innarluutillit illersuisoqarfiat aamma Meeqqat illersuisoqarfiat pillugit inatsisini oqaasertaliussat assigeqqissaarpaat.

Siunnersuummi § 8, imm. 1 malillugu Utoqqaat illersuisuat killiligaanani oqaaseqarsinnaatitaavoq Utoqqaallu illersuisuata suliaqarfiani pissutsit attuumassuteqartut pillugit killilersorneqarnani oqaaseqarsinnaalluni. Siunnersuummi § 11 malillugu Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat ataanni atorfinitsitsisarnermut malittarisassat atuuttut malillugit Utoqqaat illersuisuat atorfinitsinneqassaaq akissarsitinneqarlunilu aamma taamaammat sulinerminut atatillugu taassuma pissutsit ilisimalikkani pillugit atorfinitsinneqarnini aqqutigalugu nipangiussisussaataaneq pillugu malittarisassat malittussaallugit.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Martha Abelsen

INATSISARTUT

Peqqinnissamut, Isumaginninnermut
Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq

Ulloq: 17-10-2019

J.nr.: 01.38.01.03-00118

Utoqqaat Illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat UKA 2019/146-mut tunngatillugu malitseqartitsilluni apeqquteqaatit

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq Utoqqaat Illersuisuat pillugu ataatsimiititaliap allakkatigut apeqquteqaataanut Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisup ulloq 15/10-2019-imi akissuteqaataanut qujavoq.

Akissuteqaammi erseqqissaassuteqartoqarnissaanik ataatsimiititaliaq pisariaqartitsinnermik naliliisimavoq taamaattumillu malitseqartitsissutitut apeqqutit uku nassiullugit.

Akissuteqaammi politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissamik apeqquumi 1-imi allassimasoqarpoq " Utoqqaat illersuisuat politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngilaq aamma isumaginninnermut aqutsisoqarfiup immikkoortortaatut inissisimangilaq. Utoqqaat illersuisuata noqqaassuteqarneratigut sullinneqarnissaata imaluunniit ikiorneqarnisaata suliarineqarnissaa isumaginninnermik aqutsisoqarfiup qulakkiissavaa". Nalinginnaasumik oqaaseqaatini quppernermi siullermi ima allassimasoqarnera ataatsimiititaliap innersuussutigaa:

"Utoqqaat illersuisuannik politikikkut attuumassuteqanngitsumik erseqqissumik pisinnaatitaaffilerneqartumik siamasissumillu ilisimasaqartumik pilersitsinissaq siunertaavoq. Siamasissumik ilisimasaqarneq, Utoqqaat illersuisuata isumaginninnermut aqutsisoqarfimmi ilisimasaqarnermik pisariaqartumik naatsorsuutigineqartumik qulakkeerinnissinnaasumi allattoqarfeqarneratigut qulakkeerneqassaaq".

Politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissap qanoq qulakkeerneqarsinnaanera pillugu apeqqutigineqartumut akissutigineqartoq naammanngitsoq ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq, erseqqissumik akissuteqarnissaanik kissaatigineqartutullu allatseqarfiup Isumaginninnermut Aqutsisoqarfimmut inissinneqarnissaa tunngavilersorneqarnissaanik Naalakkersuisoq qinnuigalugu.

- 1) Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup politikikkut aqutaasup Utoqqaat Illersuisuat politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqarani sulisinnaanissaa qanoq qulakkeersinnaavaa ilisimasat paasisimanninnerlu nammineq aqutsisoqarfimmiik aallaaveqarpat? Utoqqaat

Illersuisuat namminerisaminik allaffeqarfeqaraluarpat politikkikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaq qulakkeerneqarsinnaanerussava?

- 2) Allaffeqarfiup inissisimanagera aamma Utoqqaat Illersuisuata ilinniarsimasumik ikiorneqartarnissaa pillugu Naalackersuisut allanik eqqarsaatersuuteqarpat? Periarfissat taakku atorunneqannginnerinut suut tunngavilersuutigineqarpat?

Apeqqutigineqartoq 3 pillugu akissutigineqartoq erseqqissaavigineqarnissaanik ataatsimiititaliamit Naalackersuisoq qinnuigineqarpoq: Utoqqaat Illersuisuata ilaatigut "siunnersuineramik ilitsersuinermillu" suliaqartassasoq Naalackersuisoq akissuteqarpoq, akissuteqaammili imm. 3a-mi kommuni siunnersuineramik isumaginnittartussaasoq aammalu Utoqqaat Illersuisuata suliaassarigai "nalinginnaasut" nalinginnaasumillu ilaatigut utoqqarnut siunnersortit suliaassaannik isumagisaqartassanngitsaq Naalackersuisoq itisiliivoq. Ataatsimiititaliamit itisileqquneqarput:

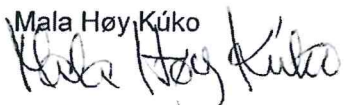
- 3) Suliassat "nalinginnaasut" suuppat aamma Utoqqaat Illersuisuata suliassat sorpiamut tunngassutillit suliaassarigai?
- 4) Utoqqaat Illersuisuata suliassai utoqqarnut siunnersortinit (assigisaanilluunniit) nuna tamakkerlugu suliaqaqartumik/suliaqarfeqartumik pitsaaneruseqarsumik angusaqarfiusinnaava?

Naalackersuisut Kalaallisut Danskisullu akissuteqaatissaat ataatsimiititaliamit qilanaarineqarpoq. Akissuteqaat qarasaasiakkut uunga ina@ina.gl assilinerata ataatsimiititaliap allattaanut mika@ina.gl aamma lobd@ina.gl nassiunneqarnissaa kissaatigineqarpoq

Ilaqtariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap
sinnerlugu

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Mala Høy Kúko

Ataatsimiititaliap siulittaasua

Uunga
 Ilaqutarinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq

Utoqqaat Illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat UKA 2019/146-mut tunngatillugu malitseqartitsilluni apeqquteqaatit pillugit

21-10-2019
 Sags nr. 2019 - 5933
 Akt. id. 11902880

- 1) **Isumaginninnermut Aqutsisoqarfiup politikikkut aqutaasup Utoqqaat Illersuisuat politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqarani sulisinnanissaa qanoq qulakkeersinnaavaa ilisimasat paasisimanninnerlu nammineq aqutsisoqarfimmiik aallaaveqarpat? Utoqqaat Illersuisuat namminerisaminik allaffeqarfeqaraluarpat politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnissaa qulakkeerneqarsinnaanerussava?**

Postboks 260
 3900 Nuuk
 Tlf. (+299) 34 50 00
 Fax (+299) 34 66 66
 E-mail: iian@nanoq.gl
 www.naalakkersuisut.gl

Utoqqaat Illersuisuat politikikkut kikkunnulluunniit attuumassuteqanngilaq, Utoqqaat Illersuisuattullu sulinissamini isumaginninnermut aqutsisoqarfimmit ilisimasat suut pisariaqartinnerlugit nammineerluni aalajangersinnaavai. Utoqqaat Illersuisuata oqaaseqaatissai imaluunniit suut suliarissanerai isumaginninnermut aqutsisoqarfimmit aalajangerneqarnissaanngillat. Politikikkut kikkunnulluunniit attuumassuteqannginneq taamaalliluni qulakkeerneqarpoq.

Aamma apeqqummut 4-mut akissut takugisiuk

- 2) **Allaffeqarfiup inissisimanagera aamma Utoqqaat Illersuisuata ilinniarsimasumik ikiorneqartarnissaa pillugu Naalakkersuisut allanik eqqarsaatersuuteqarpat? Periarfissat taakku atorusunneqannginnerinut suut tunngavilersuutigineqarpat?**

Utoqqaat Illersuisuata allattoqarfissaata sumiinnissaa pillugu Naalakkersuisut sukumiisumik isumaliutiginnissimapput. Allattoqarfiup isumaginninnermut aqutsisoqarfimmi inissinnerata Utoqqaat Illersuisuata pissutsit utoqqarnut pingaaruteqartut pillugit ilisimasani annertuunik pissarsisinnaanera siunersieqateqartarsinnaaneralu qulakkeerpaa. Uani taaneqarsinnaapput; kommunini sullissisarneq pillugu ilisimasat, pitsaaliuineq piginnaangorsaqqinneqarnerlu pillugit ilisimasat, inatsisit utoqqarnut attuumassuteqartut pillugit ilisimasat (assersuutigalugu utoqqalinersiaqartitsisarneq pillugu inatsisit) il.il.

Aamma apeqqutinut 1-imut aamma 4-mut akissutit takugisigit

- 3) **Suliassat "nalinginnaasut" suuppat aamma Utoqqaat Illersuisuata suliassat sorplamut tunngassutillit suliassarigai?**

Pissutsit nalinginnaasut pillugit Utoqqaat Illersuisuat utoqqaat sinnerlugit oqaaseqartartuussaaq, soorlu utoqqaat ineqarnerannut pissutsit pineqartillugit, utoqqarnut peqqinnerusumik inuuneqalerusuttunut neqeroorutit ukkatarineqarnissaat pineqartillugu, utoqqarnik kiffartuussinerup pitsaassusaa pineqartillugu il.il. Nunatsinni utoqqarnut attuumassuteqarsinnaasunik nutaanik inatsisiliornermut atatillugu Utoqqaat Illersuisuat tusarniaavigineqassaaq aamma imaluunniit ilaatinneqassalluni, taamaaliornikkut utoqqarnut pissutsit eqqarsaatigineqarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Utoqqaat Illersuisuannik pilersitsinikkut kommunit utoqqarnut siunnersortinik sulisoqarsinnaanerat akornuserneqanngilaq. Taakku Utoqqaat Illersuisuata atorsinnaavai isumasioqatigisarlugillu, soorlu piffini utoqqaat siunnersuisoqatigiiffii utoqqaallu peqatigiiffii ingerlaavartumik Utoqqaat Illersuisuata attaveqarfigisassagai naatsorsuutigineqartoq.

Suliani ataasiakkaani Utoqqaat Illersuisuat sulianik sullissisuusassanngilaq oqaaseqartartuulluniluunniit, soorlu Inuit Innarluutillit Illersuiat aamma Meeqqat Illersuisuat aamma taamaattut.

4) Utoqqaat Illersuisuata suliassai utoqqarnut siunnersortinit (assigisaanilluunniit) nuna tamakkerlugu suliassaqartumik/suliaqarfeqartumik pitsaaneruserumik angusaqarfiuserinaava

Siumut, Atassut, Nunatta Qitornai, Inuit Ataqaatigiit aamma Demokraatit 2019-imut aningaasanut inatsisissap isumaqatigiissutigineqarnerani tulluullugu taaneqartoq isumaqatigiissutigaa: "Aammattaaq utoqqaat oqaaseqartuannik 2020-mit pilersitsinissamik aningaasaliineqarpoq, tassani naatsorsuutigalugu 2019-imi pisariaqartumik inatsisissatut tunngavissaq pilersinneqassasoq." Isumaqaatigiissut taanna tunngavigalugu 0,8 mio. kr.-it immikkoortinneqarput.

Killiliussat taakku aallaavigalugit Naalakkersuisut sulipput, taamaammallu iluseq alla ilutsinilluunniit allat, aningaasanut killiliussat isumaqatigiissutigineqartut iluanni naammassineqarsinnaanngitsut, eqqarsaatigisimanagit.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Martha Abelsen